

Asia: VN/10378/2019

Lausuntopyyntö henkilötunnuksen uudistamista pohtineen työryhmän loppuraportista

Lausunnonantajan huomiot ehdotuksen vaikutuksista oman organisaation näkökulmasta

Toimintatapoihin liittyvät suorat ja epäsuorat vaikutukset

–

Arvioidut kustannusvaikutukset

–

Muut vaikutukset

Tasa-arvovaltuutettu kannattaa loppuraportin ehdotusta, että henkilötunnuksesta ei enää ilmenisi henkilön oikeudellinen sukupuoli. Tämä ennaltaehkäisisi sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää sekä parantaisi transihmisten ja intersukupuolisten yksityisyydensuojaa.

Henkilötunnusta käytetään usein tilanteissa, joissa henkilön tunnistaminen naiseksi tai mieheksi ei ole tarpeellista. Silloin, kun sukupuolella on merkitystä, sitä koskeva identifiointi voidaan toteuttaa muuten kuin henkilötunnuksella.

Sukupuolen ilmeneminen henkilötunnuksesta aiheuttaa ongelmia niille, joiden sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu eivät vastaa heidän oikeudellista sukupuoltaan. Henkilötunnuksen sukupuolimerkinnän poistaminen parantaisi sukupuolivähemmistöön kuuluvien ihmisten yksityisyydensuojaa, mikä samalla suojelisi heitä syrjinnältä.

Kun henkilötunnuksesta poistetaan sukupuolimerkintä, etuna olisi myös se, että transsukupuoliset eivät enää tarvitsisi uutta henkilötunnusta sukupuolen vahvistamisen yhteydessä eikä heidän tarvitsisi uusia sen vuoksi esimerkiksi työ- ja opiskelutodistuksiaan.

Aikataulu ja siirtymäajat

-

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tasa-arvovaltuutettu vastaa saamaansa lausuntopyyntöön sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta. Tasa-arvovaltuutettu on antanut aikaisemmin henkilötunnuksen uudistamista koskevan työryhmän johtoryhmän väliraportista lausunnon 5.2.2019 (TAS 546/2018).

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, tasa-arvolaki) tarkoituksena on estää sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. Säännökset sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvasta syrjinnästä ovat tasa-arvolaisia erityisesti sukupuolivähemmistöihin kuuluvien ihmisten kuten transihmisten ja intersukupuolisten syrjinnän estämiseksi.

Tasa-arvolain 4 §:n mukaan viranomaisten tulee kaikessa toiminnassaan edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Tasa-arvolain 6 c §:n mukaan viranomaisten tulee lisäksi ennaltaehkäistä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti.

Loppuraportin mukaan henkilötunnuksen uudistamisen tarpeen aiheuttavat ensisijaisesti muut ongelmat kuin henkilötunnuksessa nykyään oleva sukupuoli-merkintä. Uudistamisen yhteydessä on kuitenkin samalla mahdollista poistaa henkilötunnuksesta sukupuolimerkintä.

Tasa-arvovaltuutettu kannattaa loppuraportin ehdotusta, että henkilötunnuksesta ei enää ilmenisi henkilön oikeudellinen sukupuoli. Tämä ennaltaehkäisisi sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää sekä parantaisi transihmisten ja intersukupuolisten yksityisyydensuojaa.

Henkilötunnusta käytetään usein tilanteissa, joissa henkilön tunnistaminen naiseksi tai mieheksi ei ole tarpeellista. Silloin, kun sukupuolella on merkitystä, sitä koskeva identifiointi voidaan toteuttaa muuten kuin henkilötunnuksella.

Sukupuolen ilmeneminen henkilötunnuksesta aiheuttaa ongelmia niille, joiden sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu eivät vastaa heidän oikeudellista sukupuoltaan. Henkilötunnuksen sukupuolimerkinnän poistaminen parantaisi sukupuolivähemmistöön kuuluvien ihmisten yksityisyydensuojaa, mikä samalla suojelisi heitä syrjinnältä.

Kun henkilötunnuksesta poistetaan sukupuolimerkintä, etuna olisi myös se, että transsukupuoliset eivät enää tarvitsisi uutta henkilötunnusta sukupuolen vahvistamisen yhteydessä eikä heidän tarvitsisi uusia sen vuoksi esimerkiksi työ- ja opiskelutodistuksiaan.

Vaikka sukupuoli ei enää tulevaisuudessa näkyisi henkilötunnuksesta, on kuitenkin tärkeää, että tiedot ihmisten oikeudellisesta sukupuolesta ovat edelleen tallennettuina esimerkiksi väestötietojärjestelmässä ja ne ovat käytettävissä niissä tilanteissa, joissa tietoa sukupuolesta perustellusti tarvitaan.

Tiedot sukupuolesta ovat tärkeitä muun muassa seurattaessa naisten ja miesten asemaa yhteiskunnassa ja suunniteltaessa ja toteutettaessa niiden pohjalta yhteiskuntapoliittisia toimenpiteitä. Tietoja sukupuolesta tarvitaan myös edistettäessä naisten ja miesten välistä tasa-arvoa työpaikoilla, oppilaitoksissa ja vi-ranomaiden toiminnassa.

Tasa-arvovaltuutettu

Jukka Maarianvaara

Ylitarkastaja

Minna Lundell-Kiuru

Maarianvaara Jukka
Tasa-arvovaltuutettu

Lundell-Kiuru Minna
Tasa-arvovaltuutettu

